

ANALIZA TOP 100 JAŁÓWEK GENOMOWYCH WEDŁUG INDEKSU EKONOMICZNEGO – OCENA W SEZONIE 2020.2

✍ ANNA SIEKIERSKA. NA PODSTAWIE DANYCH Z CENTRUM GENETYCZNEGO
 ■ ZOFIA BOROWSKA-DOBROWOLSKA

Jedną z korzyści, jakie przynosi genotypowanie i selekcja oparta na markerach genetycznych stwierdzonych na genomie bydła, jest możliwość oszacowania wartości hodowlanej w bardzo młodym wieku. Dotyczy to zarówno buhajków, jak i jałówek. O ile genotypowanie młodych męskich osobników pozostaje w gestii stacji inseminacyjnych i przez nie jest wykorzystywane do preselekcji kandydatów, które zostaną odchowane na potencjalnych ojców przyszłych pokoleń, o tyle poznanie genomowej wartości hodowlanej cieliczek służy nie tylko realizacji programu hodowlanego, ale jest instrumentem pomocnym w zarządzaniu na poziomie stad. Narzędzie to uzyskało przed rokiem nowy, ekonomiczny wymiar dzięki wprowadzeniu polskiego Indeksu Ekonomicznego (IE). Indeks Ekonomiczny wyraża w złotych polskich łączną wartość hodowlaną zwierząt, dzięki której można je porównywać między sobą pod względem prawdopodobnego zysku z produkcji mleka, liczonego na jedną laktację. Szacowany jest dla

wszystkich zwierząt posiadających indeks PF i w odróżnieniu od PF ma oszacowaną także dokładność, której wartość jest zależna od typu oceny – najwyższą osiąga IE samic ocenionych genomowo. Godny zainteresowania potencjał genetyczny przedstawiają zwłaszcza młode jałówki, warto więc mieć rozeznanie, jakie są ich wartości hodowlane wyrażone IE, co obejmuje właśnie poniższa analiza. Analizowane rankingi zostały wygenerowane 13 sierpnia 2020 r.

1. JAŁÓWKI ODMIANY HO Z TOP 100 WEDŁUG IE

Średnia wartość IE jałówek z pierwszej setki wynosi 2472 zł, przy średniej dokładności indeksu 0,64. Potencjał genetyczny najlepszej jałówki został oceniony na 2860 zł, czyli o 534 zł na laktację więcej niż potencjał sztuki zamykającej pierwszą setkę rankingu.

Warto też zwrócić uwagę na pierwszą ćwiartkę rankingu jałówek. Najlepszych 25 sztuk z oce-

ną genomową jest mocno zróżnicowanych pod względem wartości IE, a różnica w tej grupie wynosi 334 zł. Z kolei jałówki na pozycjach od 25. do 100. w rankingu różnią się IE już tylko o 200 zł. Tak więc sztuki znajdujące się na pierwszych 25 pozycjach trzeba uznać za wybitne i prezentujące wyjątkowy potencjał genetyczny.

1.1. OJCOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM IE

Jałówki znajdujące się w rankingu top 100 pochodzą po 30 buhajach. Wśród ojców najlepszych jałówek 43% stanowią buhaje amerykańskie. Choć ich udział w porównaniu z poprzednim sezonem zmniejszył się o blisko 14%, to i tak to właśnie buhaje z USA dominują wśród ojców topowych jałówek. Jeśli dodać, że kanadyjskie rozplodniki są na drugim miejscu wśród ojców genomowo ocenionych jałówek (27%), to prymat buhajów z Ameryki Północnej, których córki odmiany HO zajmują 100 czołowych pozycji pod względem IE, jest bardzo wyraźny. Od poprzedniego sezonu do 20% wzrósł udział buhajów niemieckich, których dziewięć córek znajduje się w analizowanym rankingu. Ponadto wśród ojców najlepszych jałówek występuje po jednym buhaju rodem z Francji, Holandii i Wielkiej Brytanii, a łączna liczba ich córek na liście to siedem sztuk.

W sezonie 2020.2 ponad 50% jałówek w rankingu jest córkami czterech buhajów: 19 sztuk pochodzi po rozplodniku Braveness, 14 – po Noble, 10 – po Hotshot, 9 – po Firebird. W porównaniu do poprzedniego sezonu liczba samców spadła do 18 sztuk, które mają tylko po jednej córce w tym rankingu.

Buhajem, którego osiem córek znajdujących się w rankingu ma najwyższą średnią IE, jest Riveting (bez zmian od poprzedniego sezonu). Średnia wartość IE córek Rivetinga wynosi 2575 zł i jest wyższa przeciętnie o 103 zł od średniej IE wszystkich jałówek z rankingu top 100 odmiany HO.

1.2. HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Sztuki znajdujące się w tym zestawieniu pochodzą od 35 hodowców. Najczęściej w zestawieniu wymieniane są: OHZ Lubiana sp. z o.o. (11 jałówek), Ryszard Bober (10 jałówek), HZiNR Polanowice sp. z o.o. (10 jałówek) oraz KR Kietrz sp. z o.o. (10 jałówek). Wśród tych czterech hodowców najwyższą średnią wartość IE uzyskały, podobnie jak w sezonie 2020.1, sztuki należące do Ryszarda Bobera. Wyniosła ona 2534 zł i przewyższyła o 62 zł średnią dla 100 najlepszych jałówek odmiany HO.

1.3. WOJEWÓDZTWA Z NAJLEPSZYMI JAŁÓWKAMI

Jałówki genomowe zajmujące 100 pierwszych pozycji na liście urodziły się w 12 województwach. Niemniej 50% jałówek całego rankingu pochodzi z dwóch województw: kujawsko-pomorskiego (32) oraz wielkopolskiego (19). Na podkreślenie zasługuje fakt, że średnia wartość IE z województwa o najwyższej ich liczbie w rankingu jest o 20 zł wyższa od średniej cieliczek z top 100. Najwyższą średnią wartością IE wykazały się jałówki z województwa dolnośląskiego – 2596 zł, i z województwa lubuskiego – 2567 zł, choć ich liczba wynosi tylko 4% jałowic analizowanych w rankingu.

2. JAŁÓWKI ODMIANY RW Z TOP 100 WEDŁUG IE

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego jałówek z oceną genomową odmiany czerwono-białej wynosi 1644 zł, przy dokładności na poziomie średnio 0,64.

Jałówka z pierwszego miejsca tego zestawienia została oceniona na 2316 zł. Wartość jej IE jest o 672 zł wyższa niż średnia w tej grupie. Różnica IE między jałówką otwierającą i zamykającą ten ranking wynosi 886 zł.

Ścisły szczyt rankingu (tj. pierwsze 25%) jest najbardziej zróżnicowany pod względem wartości IE, a zakres IE w tej wąskiej grupie różni się między 1. a 25. o 519 zł.

2.1. OJCOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM IE

Jałówki w rankingu top 100 odmiany czerwono-białej, tak jak w sezonie 2020.1, pochodzą po 28 buhajach. W tej liczbie ponad 46% stanowią buhaje niemieckie (13), nieco ponad 21% – holenderskie (6) i blisko 18% – rozplodniki z USA (5). Córki buhajów z tych trzech krajów to 84% jałówek w rankingu, a 45 to córki rozplodników z Niderlandów. Samce z tego kraju także mają największą liczbę córek na liście: Jacuzzi Red (13) i Conan PP Red, przy czym grupa 12 jałówek pochodzących po tym właśnie buhaju osiągnęła najwyższą przeciętną wartość IE = 1830 zł i przewyższa średnią wszystkich analizowanych jałówek tej odmiany o 186 zł.

2.2. HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Sztuki w tym zestawieniu pochodzą od 19 hodowców. Podobnie jak to miało miejsce w poprzednim sezonie, najliczniej w rankingu występują jałówki z: OHZ „Głogówek” sp. z o.o. (35), OHZ Przerzeczyn-Zdrój sp. z o.o. (28) i SK Prudnik sp. z o.o. (17). Potencjał genetyczny jałówek z wymienionych trzech hodowli, wyrażony Indeksem Ekonomicznym, jest bardzo wyrównany, a średnie wartości IE samicy tych hodowców różnią się zaledwie o 35 zł.

2.3. WOJEWÓDZTWA Z NAJLEPSZYMI JAŁÓWKAMI

Odmiana czerwono-biała jest w naszym kraju znacznie mniej liczna niż czarno-biała, a jej najbardziej liczące się hodowle znajdują się w południowo-zachodniej części Polski. Można wyróżnić dwa województwa, z których w głównej mierze pochodzą jałówki genomowe w rankingu top 100: województwo opolskie (56%) i dolnośląskie (28%). Sześć jałówek w tym zestawieniu pochodzi z województwa podlaskiego, a pojedyncze sztuki urodziły się w stadach zlokalizowanych w województwach: małopolskim, mazowieckim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim. ✖